

EDUSKUNNAN KIRJELMÄ 7/2013 vp

Eduskunnan perusteltu lausunto Euroopan unionin toimielimille toissijaisuusperiaatteen soveltamisesta ehdotukseen direktiiviksi merten aluesuunnittelun ja rannikkoalueiden yhdenntetyn käytön ja hoidon puitteista

Asia

Euroopan komissio antoi 12 päivänä maaliskuuta 2013 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi merten aluesuunnittelun ja rannikkoalueiden yhdenntetyn käytön ja hoidon puitteista (COM(2013) 133) ja toimitti sen Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyn, toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamista koskevan pöytäkirjan N:o 2 mukaisesti eduskunnalle 18.3.2013.

Suuri valiokunta päätti 26.4.2013 ottaa asian käsiteltäväksi ja laatia asiasta mietinnön ehdotukseksi eduskunnan kannaksi säädösehdotuksen yhteensopivuudesta toissijaisuusperiaatteen kanssa. Eduskunnan päätös perustellun lausunnon antamisesta sekä suuren valiokunnan mietintö toimitetaan Euroopan unionin toimielimille 13.5.2013 mennessä (M 6/2013 vp).

Valiokuntakäsittely

Suuri valiokunta on antanut asiasta mietinnön (SuVM 1/2013 vp).

Päätös

Eduskunta on

päättänyt antaa suuren valiokunnan mietinnön mukaisen perustellun lausunnon, jonka mukaan Euroopan komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi merten aluesuunnittelun ja rannikkoalueiden yhdenntetyn käytön ja hoidon puitteista (COM(2013) 133) on esitetyssä muodossaan toissijaisuusperiaatteen vastainen.

EK 7/2013 vp — M 6/2013 vp

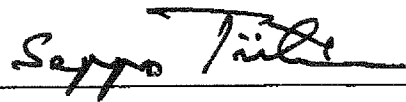
Helsingissä 8 päivänä toukokuuta 2013

Eduskunnan puolesta

---

puhemies

---

pääsihteeri

RIKSDAGENS SKRIVELSE 7/2013 rd

Riksdagens motiverade yttrande till Europeiska unionens institutioner om tillämpning av subsidiaritetsprincipen på förslaget till direktiv om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden

Ärende

Den 12 mars 2013 lämnade Europeiska kommissionen ett förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden (COM(2013) 133) och sände det till riksdagen den 18 mars 2013 i överensstämmelse med protokoll 2 om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Den 26 april 2013 beslutade stora utskottet att ta upp ärendet till behandling och att utarbeta ett betänkande med förslag till riksdagens ståndpunkt om huruvida förslaget till rättsakt är förenligt med subsidiaritetsprincipen eller inte. Riksdagens beslut om att lämna ett motiverat yttrande och stora utskottets betänkande ges in till Europeiska unionens institutioner senast den 13 maj 2013 (Ö 6/2013 rd).

Beredning i utskott

Stora utskottet har i ärendet lämnat sitt betänkande (StoUB 1/2013 rd).

Beslut

Riksdagen har

beslutat lämna ett motiverat yttrande i enlighet med stora utskottets betänkande, enligt vilket Europeiska kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden (COM(2013) 133) strider mot subsidiaritetsprincipen i den form det nu har.

RSk 7/2013 rd — Ö 6/2013 rd

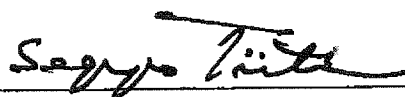
Helsingfors den 8 maj 2013

På riksdagens vägnar

---

talman

---

generalsekreterare

STORA UTSKOTTETS BETÄNKANDE 1/2013 rd

Riksdagens motiverade yttrande till Europeiska unionens institutioner om tillämpning av subsidiaritetsprincipen på förslaget till direktiv om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden

INLEDNING

Remiss

Den 12 mars 2013 lämnade Europeiska kommissionen ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden (COM(2013) 133) och sände det till riksdagen den 18 mars 2013 i överensstämmelse med protokoll 2 om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna till fördraget om Europeiska unionen och fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

Inom den tidsfrist som anges i protokoll 2 får riksdagen lämna Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande ett motiverat yttrande med skälen till att den anser att förslaget inte är förenligt med subsidiaritetsprincipen.

Dokument som Europeiska unionens institutioner sänder till riksdagen och som innehåller ett utkast till en rättsakt som ska godkännas i lagstiftningsordning ska enligt 30 § 3 mom. i riksdagens arbetsordning av stora utskottet antecknas ha inkommit. Utskottet ska sända dem till de behöriga fackutskotten och till Ålands lagting för att de ska kunna meddela stora utskottet sin uppfattning om hur utkastet förhåller sig till subsidiaritetsprincipen. Enligt 30 § 4 mom. i arbetsordningen kan riksdagen på förslag av stora utskottet lämna ett motiverat yt-

rande i enlighet med artikel 6 i protokoll 2 om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Den 3 april 2013 antecknade stora utskottet att subsidiaritetsärendet hade inkommit under nummer TS 21/2013 rd och sände det till miljöutskottet för granskning. Miljöutskottet föreslog den 16 april 2013 att stora utskottet ska ta upp förslaget till direktiv till behandling med avseende på subsidiaritetsprincipen i artikel 5.3 i EU-fördraget. Miljöutskottet har bedömt förslagets förenlighet med subsidiaritetsprincipen utifrån huruvida de mål förslaget syftar till kan uppnås mer effektivt om planeringen och planläggningen av havsområden genomförs endast på nationell nivå. Den 26 april 2013 beslutade stora utskottet att ta upp ärendet till behandling och att utarbeta ett betänkande med förslag till riksdagens ståndpunkt om huruvida förslaget till rättsakt är förenligt med subsidiaritetsprincipen eller inte. Riksdagens beslut om att lämna ett motiverat yttrande och stora utskottets betänkande ges in till Europeiska unionens institutioner senast den 13 maj 2013.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i stora utskottets arbetsdelegation.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regionplaneringsråd Ulla Koski, miljöministeriet
- konsultativ tjänsteman Tiina Tihlman, miljöministeriet

- utvecklingsdirektör Ulla Karvo, Kommunförbundet.

Dessutom har utskottet fått ett skriftligt utlåtande från Österbottens förbund.

DIREKTIVFÖRSLAGETS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Direktivförslagets syfte

Det huvudsakliga syftet med det föreslagna direktivet är att främja en hållbar tillväxt i havs- och kustområden och hållbar användning av kust- och havsresurser genom att upprätta en ram för effektivt genomförande av fysisk planering i kust- och havsområden i EU-vatten och integrerad förvaltning av kustområdena i medlemsstaterna. Förslaget omfattar alla politikområden i EUF-fördraget som påverkar kuster, hav och oceaner. Förslaget ändrar inte gemenskapens regelverk för något politikområde i EUF-fördraget, utan syftar till att förbättra integreringen av miljölagstiftningen och de ekonomiska målen inom olika politikområden och till att minska konflikterna mellan dessa.

I förslaget till direktiv åläggs medlemsstaterna en ny planerings-, övervakning- och rapporteringsskyldighet i fråga om havs- och kustområden. Medlemsstaterna ska upprätta harmoniserade planer för fysisk planering i kust- och havsområden och strategier för integrerad förvaltning av kustområden. Enligt förslaget ska medlemsstaterna också utveckla förfarandena för hur planerna och strategierna görs upp, sörja för det gränsöverskridande samarbetet mellan medlemsstaterna och med tredjeländer och utse de behöriga myndigheter som ska genomföra direktivet.

De fysiska planerna för kust- och havsområdena ska föreslå den mest effektiva framtida användningen av områdena och hantera konflikter som rör användningen. Processen bör åtminstone leda till en karta som visar vilka ändamål, till exempel energiproduktion, trafik, fiske och naturskydd, som anvisats för områdena. Strategier för kustområden ska å sin sida säkerställa en

integrerad förvaltning av mänsklig verksamhet. Målsättningen är att inventera sektorspolitik som avser kustområdena och styrmedlen för dessa samt att undersöka om ytterligare insatser krävs för att målen i direktivet ska uppnås. Planen för ett kust- och havsområde ska göras upp för ett område som fastställts i enlighet med ramdirektivet om en marin strategi (2008/56/EG) och som sträcker sig från strandlinjen till den ekonomiska zonens yttre gräns. En kuststrategi ska täcka ett område som på ömse sidor om strandlinjen sträcker sig från den yttre gränsen för territorialhav till den gräns på landsidan som fastställts av medlemsstaten. En ekosystembaserad strategi enligt ramdirektivet om en marin strategi bör tillämpas vid fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden. Därigenom säkerställs det att de sammantagna konsekvenserna av olika åtgärder inte hindrar uppnåendet av ett gott tillstånd i miljön, att de marina ekosystemens bärkraft upprätthålls och att utnyttjandet av de marina naturresurserna är hållbart.

Kommissionens ståndpunkt i fråga om subsidiaritetsprincipen

Enligt kommissionen är direktivförslaget förenligt med subsidiaritetsprincipen i artikel 5.3 i EU-fördraget. Kommissionen motiverar i huvudsak sin ståndpunkt utifrån tre olika synpunkter.

För det första tillåter direktivet, om det träder i kraft, en hel del nationell beslutskompetens. Frågor såsom val av faktisk utveckling, plats för investering, prioritering och fastställande av lösningar är frågor för det nationella eller lokala beslutsfattandet och bygger i största möjliga ut-

sträckning på befintliga mekanismer och politik. För det andra menar kommissionen att jämfört med nationella åtgärder ger det föreslagna direktivet mervärde genom att det säkerställer dels ett konsekvent och sammanhängande genomförande av fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden inom EU, dels ett gränsöverskridande samarbete inom sektorn. För det tredje bedömer kommissionen att subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen respekteras genom att man som regleringsform väljer ett rättsligt bindande direktiv som endast ställer upp allmänna ramar för regleringen, samtidigt som medlemsstaterna ges befogenhet att anpassa innehållet i planerna och strategierna till särskilda ekonomiska, sociala och miljömässiga prioriteringar och nationella sektorspolitiska mål och rättsliga traditioner.

Statsrådets ståndpunkt i fråga om subsidiaritetsprincipen

Statsrådet har tagit ställning till förslaget förenlighet med subsidiaritetsprincipen i sitt utlåtande (miljöministeriets PM 19.4.2013) till stora utskottet i samband med sakkunnigutfrågningen.

Enligt statsrådets uppfattning bryter inte direktivförslaget mot subsidiaritetsprincipen. Statsrådet menar dock att medlemsstaterna under den fortsatta beredningen ska garanteras tillräckligt stor flexibilitet när det gäller att genomföra direktivet. Det är särskilt viktigt att säkerställa att skyldigheten till fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden och bestämmelserna om miniminormerna för fysisk planering i kust- och havsområden är förenliga med subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Subsidiaritetsprövning av direktivförslaget

Inledning. Utskottets bedömning är att direktivförslaget inte i alla delar är förenligt med subsidiaritetsprincipen i artikel 5.3 i EU-fördraget. På de grunder som anförs nedan bedömer utskottet att den föreslagna åtgärden på unionsnivå i dess nuvarande form inte medför en sådan nytta för uppnåendet av målen i direktivet som inte skulle kunna uppnås genom åtgärder på medlemsstatsnivå, landskapsnivå och lokal nivå.

Att subsidiaritetsprincipen kränks motiverar utskottet med att direktivet i praktiken inverkar på planläggningsfrågor där behörigheten ligger hos nationella, regionala och lokala myndigheter. Utskottet menar också att kommissionens motivering till att direktivet ger mervärde inte är tillräckligt för att berättiga en bindande reglering på EU-nivå.

Förslagets konsekvenser för planläggningen. Utskottet håller inte med kommissionens bedömning att bestämmelserna i direktivet inte påverkar medlemsstaternas behörighet i planläggningsärenden (stads- och markplanering), trots

att direktivet inte innehåller några detaljerade bestämmelser om planeringen. Utskottet anser att beröringspunkterna med och konsekvenserna för den nationella planläggningen är tämligen klara med hänsyn till direktivets breda tillämpningsområde.

Stora utskottet vill för det första fästa uppmärksamhet vid att man enligt förslaget i så stor utsträckning som möjligt ska utnyttja befintliga lagstiftningar och processer när direktivet genomförs. I Finland innebär detta planläggning. Den planering av havs- och kustområden som avses i förslaget motsvarar i den finska markanvändnings- och bygglagen närmast översiktliga planer (generalplan och landskapsplan) och har därmed direkta konsekvenser för Finlands nationella behörighet inom planläggningen. Utskottet konstaterar att de minimikrav, skyldigheter i fråga om upprättande och genomförande samt tidsfrister som direktivförslaget fastställer för planer till sitt innehåll avviker från bestämmelserna i den gällande nationella lagstiftningen. Dessa krav som anknyter till verksamheten och förfarandena förutsätter sannolikt att markanvändnings- och bygglagen ändras och kan även

förutsätta en prövning av att direktivets bestämmelser är förenliga med grundlagen, eftersom Finlands grundlag garanterar kommunerna självstyrelse i fråga om planläggningen. Utskottet bedömer också att direktivet i den föreslagna formen ger upphov till problematiska konflikter inom styrningen av landskapsplaneringen. Direktivet skulle styra planeringen av havs- och kustområden, medan den nationella markanvändnings- och bygglagen skulle styra planläggningen av öar.

Följaktligen framhåller utskottet att bestämmelserna i det föreslagna direktivet strider mot subsidiaritetsprincipen i fråga om planläggningen.

Stora utskottet anser att direktivförslagets karaktär av ramdirektiv och dess principiella spelrum i fråga om till exempel val av faktisk utveckling, plats för investeringar och fastställande av prioriteringar inte förändrar denna bedömning. Utskottet påpekar att direktivförslagets tillämpningsområde är tämligen omfattande och täcker många funktioner och ändamål. I detta sammanhang nämner förslaget bland annat anläggningar för förnybar energi, sjöfart, fiske, bevarande av marina ekosystem, turism och vattenbruksanläggningar. Enligt utskottets bedömning är också direktivförslagets operativa mål i fråga om förfarandena av en sådan art att de strider mot subsidiaritetsprincipen i artikel 5.3 i EU-fördraget. Att de mål och förfaranden som anges i direktivförslaget integreras med Europaparlamentets och rådets befintliga rekommendationer om integrerad förvaltning av kustområden strider däremot inte mot subsidiaritetsprincipen eller proportionalitetsprincipen.

Mervärde och ändamålsenlighet. Med beaktande av det centrala innehållet i subsidiaritetsprincipen, enligt vilket unionen inte ska vidta åtgärder i frågor som kan skötas effektivare och mer ändamålsenligt av medlemsstaterna, menar stora utskottet att kommissionens argument för att direktivet ger önskat mervärde inte är tillräckligt övertygande.

Utskottet konstaterar att direktivförslaget ur Finlands synvinkel inte ser ut att ge något mer-

värde till Finlands nationella system, som redan nu uppnår direktivförslagets mål om samordning av de olika funktionerna. Enligt sakkunnigutredning till utskottet skulle förslaget dessutom i tämligen hög grad öka den administrativa bördan och rapporteringsskyldigheten, vilket inte verkar proportionerligt med tanke på den nytta som direktivet påstås ge. Direktivet påför till exempel medlemsstaterna skyldighet att införa tämligen omfattande processer: den fysiska planeringen i kust- och havsområden och den integrerade förvaltningen av kustområden avses täcka hela problemcykeln, dvs. problemuppställning, insamling av data, planering, beslutsfattande, genomförande och uppföljning, och processerna måste grundas på bästa tillgängliga vetenskapliga rön.

Utskottet fäster vidare uppmärksamhet vid att det är på nationell nivå som man på bästa och mest ändamålsenliga sätt kan ta hänsyn till de nationella särdragen i varje medlemsstats havs- och kustområden. Utskottet poängterar särskilt att Finlands — och delvis Sveriges — kustområden skiljer sig fullständigt från de övriga EU-ländernas kustområden på grund av den omfattande skärgården. Dessutom förekommer vid Bottniska vikens kuster, särskilt i skärgården i Kvarken, en unik landhöjning som ligger till grund för att skärgården i österbottniska Kvarken i Finland och Höga kusten i svenska Väster-norrland inrättats som en del av Unescos världsarv.

Utskottet anser också att kommissionens argument för direktivets betydelse som garant för det gränsöverskridande samarbetet inte är tillräckliga. Att säkerställa konsekvens i det gränsöverskridande samarbetet är också enligt utskottet ett viktigt mål, men det mervärde direktivförslaget ger bedöms vara tämligen ringa.

Utskottet konstaterar att det på nationell nivå, i den gällande markanvändnings- och bygglagen, redan finns bestämmelser om gränsöverskridande samarbete. Det finns också i Kvarkenområdet långa traditioner inom praktiskt samarbete. För förvaltningen av Unescos världsarv har man till exempel inrättat ett eget, gränsöverskridande förvaltningssystem enligt Unescos vill-

kor. Utskottet bedömer att det föreslagna direktivet inte ger något mervärde för världsarvsarbetet och dess förvaltning, utan tvärtom kan försvåra Finlands och Sveriges gemensamma, väl fungerande förvaltning som grundar sig på de lokala förhållandena. I Östersjöregionen finns dessutom ett flertal samarbetsorgan, däribland Helcom, Council of Baltic Sea States (CBSS), regionplaneringssamarbetet i Östersjöregionen Vasab, Nordiska ministerrådet och Agenda 21 för Östersjöregionen — Baltic 21, vilka på ett förtjänstfullt sätt sköter samarbetet i havs- och kustområdena, även i relationerna till tredjeländer.

Sammanfattningsvis anser stora utskottet att det inte är bevisat att målen i direktivförslaget inte i tillräcklig utsträckning skulle kunna uppnås genom nationella åtgärder. Enligt utskottets bedömning kan man genom nationellt beslutade åtgärder effektivare uppnå bättre resultat än direktivet och dessutom bättre beakta de lokala särdragen när det gäller användningen av land- och havsområden och dess planering.

Motstridiga är också bestämmelserna i artikel 16 och 17 om en tämligen omfattande och detaljerad överföring av genomförandebefogenheter från medlemsstaterna till kommissionen i ett kommittéförfarande, eftersom kommissionen

samtidigt motiverar förslagens förenlighet med subsidiaritetsprincipen och proportionalitetsprincipen i första hand med att direktivet har karaktären av ett ramdirektiv och medlemsstaterna har omfattande prövningsrätt i fråga om genomförandet. Överföringen av genomförandebefogenheter i samband med ramdirektiv utvidgar inte medlemsstaternas prövning marginal, utan ökar tvärtom kommissionens faktiska möjligheter att ingripa i detaljer i genomförandet och även att i avgörande grad ändra direktivets karaktär med hänsyn till subsidiaritetsprincipen.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen godkänner följande motiverade yttrande enligt protokollet om tillämpning av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna i EU-fördraget:

Med hänvisning till stora utskottets betänkande StoUB 1/2013 rd anser riksdagen att Europeiska kommissionens förslag till direktiv om upprättandet av en ram för fysisk planering i kust- och havsområden och integrerad förvaltning av kustområden (COM(2013) 133) strider mot subsidiaritetsprincipen i den form det nu har.

StoUB 1/2013 rd — Ö 6/2013 rd

Helsingfors den 3 maj 2013

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Miapetra Kumpula-Natri /sd
vordf. Paula Lehtomäki /cent
vordf. Annika Lapintie /vänst
medl. Juho Eerola /saf
Satu Haapanen /gröna
Susanna Huovinen /sd
Pietari Jääskeläinen /saf
Anne Louhelainen /saf
Riitta Myller /sd
Lasse Männistö /saml
Tuomo Puumala /cent
Vesa-Matti Saarakkala /saf
Kimmo Sasi /saml

Jouko Skinnari /sd
Astrid Thors /sv
Kimmo Tiilikainen /cent
Lenita Toivakka /saml
Tytti Tuppurainen /sd
Sinuhe Wallinheimo /saml
Pia Viitanen /sd
Anne-Mari Virolainen /saml
Peter Östman /kd (delvis)
ers. Anne Holmlund /saml
Jari Leppä /cent
Juha Sipilä /cent.

Sekreterare var

utskottsråd Anna Sorto.

SUUREN VALIOKUNNAN MIETINTÖ 1/2013 vp

Eduskunnan perusteltu lausunto Euroopan unionin toimielimille toissijaisuusperiaatteen soveltamisesta ehdotukseen direktiiviksi merten aluesuunnittelun ja rannikkoalueiden yhdennehtyn käytön ja hoidon puitteista

JOHDANTO

Vireilletulo

Euroopan komissio antoi 12 päivänä maaliskuuta 2013 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi merten aluesuunnittelun ja rannikkoalueiden yhdennehtyn käytön ja hoidon puitteista COM(2013) 133 ja toimitti sen Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan unionin toiminnasta tehtyyn sopimukseen liitetyn, toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamista koskevan pöytäkirjan N:o 2 mukaisesti eduskunnalle 18.3.2013.

Eduskunta voi pöytäkirjassa N:o 2 määritelyssä ajassa lähettää Euroopan parlamentin puhemiehelle sekä neuvoston ja komission puheenjohtajille perustellun lausunnon syistä, joiden perusteella se arvioi, ettei kyseinen esitys ole toissijaisuusperiaatteen mukainen.

Eduskunnan työjärjestyksen 30 §:n 3 momentin mukaan Euroopan unionin toimielinten eduskunnalle toimittamat asiakirjat, jotka sisältävät esityksen lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttäväksi säädökseksi, merkitään saapuneiksi suuressa valiokunnassa, joka lähettää ne asianomaisille erikoisvaliokunnille sekä myös Ahvenanmaan maakuntapäiville siinä tarkoituksessa, että ne voivat ilmaista suurelle valiokunnalle käsityksensä säädösesityksestä toissijaisuusperiaatteen kannalta. Työjärjestyksen 30 §:n 4 momentin mukaan eduskunta voi suuren valiokunnan ehdotuksesta päättää antaa toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamisesta tehdyn pöy-

täkirjan N:o 2 artiklassa 6 tarkoitetun perustellun lausunnon.

Suuri valiokunta merkitsi 3.4.2013 kokouksessaan toissijaisuusasian saapuneeksi tunnuksetta TS 21/2013 vp ja lähetti asian ympäristövaliokunnan arvioitavaksi. Ympäristövaliokunta päätti 16.4.2013 esittää suurelle valiokunnalle, että suuri valiokunta ottaa direktiiviehdotuksen käsiteltäväksi SEU 5 artiklan 3 kohdassa määritellyn toissijaisuusperiaatteen kannalta. Ympäristövaliokunta on arvioinut ehdotuksen toissijaisuusperiaatteen mukaisuutta siltä kannalta, olisivatko ehdotuksen tavoitteet tehokkaammin toteutettavissa vain kansallisella tasolla toteutettavilla merialueiden suunnittelu- ja kaavoitus-toimilla. Suuri valiokunta päätti 26.4.2013 ottaa asian käsiteltäväksi ja laatia asiasta mietinnön ehdotukseksi eduskunnan kannaksi säädösehdotuksen yhteensopivuudesta toissijaisuusperiaatteen kanssa. Eduskunnan päätös perustellun lausunnon antamisesta sekä suuren valiokunnan mietintö toimitetaan Euroopan unionin toimielimille 13.5.2013 mennessä.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu suuren valiokunnan työjaostossa.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavana

- aluesuunnitteluneuvos Ulla Koski, ympäristöministeriö
- neuvotteleva virkamies Tiina Tihlman, ympäristöministeriö

- kehitysjohtaja Ulla Karvo, Kuntaliitto.

Lisäksi suuri valiokunta on saanut kirjallisen asiantuntijalausannon Pohjanmaan liitolta.

DIREKTIIVIEHDOTUKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Direktiiviehdotuksen tavoitteet

Direktiiviehdotuksen pääasiallisena tavoitteena on edistää meri- ja rannikkoalueiden toimintojen kestävää kasvua ja käyttöä laatimalla puitteet toimivalle merten aluesuunnittelulle EU:n aluevesillä ja rannikkoalueiden yhdenmetylle käytölle ja hoidolle jäsenvaltioiden rannikkoalueilla. Ehdotus kattaa kaikki EUT-sopimukseen sisältyvät politiikan alat, joilla on vaikutusta rannikkoihin, meriin ja valtameriin. Ehdotuksen mukaan direktiivillä ei muuteta voimassa olevaa lainsäädäntöä minkään EUT-sopimuksen alaisen politiikan alalla, vaan sillä pyritään paremmin niveltämään eri politiikkalohkojen taloudellisia tavoitteita ja ympäristölainsäädäntöä toisiinsa ja vähentämään niiden välisiä ristiriitoja.

Direktiiviehdotuksessa jäsenvaltioille asetetaan uusi meri- ja rannikkoalueita koskeva suunnittelu-, seuranta- ja raportointivelvoite. Jäsenvaltioiden on laadittava yhteensopivat merialueita koskevat merialuesuunnitelmat ja rannikkoalueita koskevat yhdenmetyt käytön ja hoidon strategiat. Ehdotuksen mukaisesti jäsenvaltioiden olisi myös kehitettävä menettelyt suunnitelmien ja strategioiden laatimiseksi, huolehdittava rajat ylittävästä yhteistyöstä jäsenvaltioiden välillä ja kolmansien maiden kanssa ja nimettävä direktiivin täytäntöönpanosta vastaavat toimivaltaiset viranomaiset.

Merialuesuunnitelmien tehtävänä olisi esittää mahdollisimman toimiva alueiden käyttö tulevaisuudessa ja hallita käyttöä koskevia ristiriitoja. Tuloksena tulisi olla ainakin kartta, jossa osoitetaan alueita eri käyttötarkoituksiin liittyen mm. energiatuotantoon, liikenteeseen, kalastukseen ja luonnonsuojeluun. Rannikkostrategioiden tehtävänä olisi puolestaan varmistaa ihmisen toimintojen integroitu hallinta. Tehtävänä olisi kartoittaa rannikon toimintapolitiikat, niiden ohjauskeinot ja selvittää lisätoimien tarvetta

suhteessa direktiivin tavoitteisiin. Merialuesuunnitelmat tulisi laatia meristrategiadirektiivin (2008/56/EY) mukaisesti määritellylle alueelle, joka ulottuu talousvyöhykkeen ulkorajalta rantaviivaan. Rannikkostrategiat tulisi laatia alueelle rantaviivan molemmin puolin ulottuen aluevesien ulkorajalta manneralueelle jäsenvaltion määrittelemään rajaan saakka. Merten aluesuunnittelussa ja rannikkoalueiden yhdenmetyssä käytössä ja hoidossa tulisi soveltaa meristrategiadirektiivin mukaista ekosysteemilähestymistä. Sen avulla varmistettaisiin, että eri toimien yhteisvaikutukset eivät estä ympäristön hyvän tilan saavuttamista, ja että merten ekosysteemien kestävyys säilyy ja merellisten luonnonvarojen kestävä käyttö turvataan.

Komission kanta toissijaisuusperiaatteeseen

Komission mukaan direktiiviehdotus on EU-sopimuksen 5 artiklan 3 kohdassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukainen. Pääpiirteissään komissio perustelee näkemystään kolmella eri näkökohdalla.

Ensinnäkin direktiivi voimaantullessaan jättäisi paljon kansalliseen päätöksentekokompetenssiin. Päätökset kehittämisestä, investointien sijainnista, prioriteettien asettamisesta ja ratkaisujen määrittämisestä tehtäisiin kansallisella tai paikallisella tasolla mahdollisimman paljon jo olemassa olevien mekanismien ja politiikkojen pohjalta. Toiseksi komissio katsoo, että suunnitellulla direktiivillä saadaan lisäarvoa kansallisiin toimiin nähden, koska direktiivi varmistaa aluesuunnittelun ja rannikkoalueiden yhdenmetyt käytön ja hoidon johdonmukaisuuden ja yhdenmukaisuuden EU:ssa ja rajat ylittävän yhteistyön alalla. Kolmanneksi komissio arvioi, että toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatetta kunnioitetaan valitsemalla säätelymuodoksi oikeudellisesti sitova direktiivi, joka asettaa sään-

telylle vain yleiset puitteet jättäen jäsenvaltioiden toimivaltaan räätälöidä suunnitelmien ja strategioiden sisältö vastaamaan taloudellisia, yhteiskunnallisia ja ympäristöön liittyviä prioriteetteja sekä kansallisia alakohtaisia tavoitteita ja oikeudellisia perinteitä.

Valtioneuvoston kanta toissijaisuusperiaatteeseen

Valtioneuvosto on ottanut ehdotuksen toissijaisuusperiaatteen mukaisuuteen kantaa asiantuntijakuulemisen yhteydessä suurelle valiokunnalle

toimittamassaan lausunnossaan (ympäristöministeriön muistio 19.4.2013).

Valtioneuvoston näkemyksen mukaan direktiiviehdotus ei esitetyssä muodossaan riko toissijaisuusperiaatetta. Valtioneuvosto katsoo kuitenkin, että jatkovalmistelussa jäsenvaltioille tulee taata riittävästi joustavuutta direktiivin toteuttamisessa. Erityisesti on syytä varmistua merialuesuunnitelmien ja rannikkostrategioiden laatimisvelvollisuuden ja merialuesuunnitelmien vähimmäisvaatimuksia koskevien säännösten toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen mukaisuudesta.

SUUREN VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Arvio direktiiviehdotuksen toissijaisuusperiaatteen mukaisuudesta

Johdanto. Suuri valiokunta arvioi, ettei direktiiviehdotus esitetyssä muodossaan ole kaikilta osin SEU 5 artiklan 3 kohdassa määritellyn toissijaisuusperiaatteen mukainen. Valiokunta arvioi jäljempänä esitetyin perustein, ettei ehdotetusta unionitason toiminnasta ole esitetyssä muodossaan sellaista hyötyä direktiivin tavoitteiden saavuttamiseksi, jota ei olisi saavutettavissa jäsenvaltio-, maakunta- ja paikallistason toiminnalla.

Suuri valiokunta on perustanut arvionsa toissijaisuusperiaatteen loukkauksesta siihen, että direktiivi vaikuttaa tosiasiallisesti kansallisessa sekä alueellisessa ja paikallisessa toimivallassa oleviin kaavoituskysymyksiin. Valiokunta pitää myös komission perusteluja direktiivin tuomasta lisäarvosta riittämättöminä oikeuttamaan EUn tason sitovan säätelyn.

Ehdotuksen vaikutukset kaavoitukseen. Suuri valiokunta ei yhdy komission arvioon siitä, että direktiivin säännökset eivät vaikuttaisi jäsenvaltioiden toimivaltaan kaavoituksessa (kaupunki- ja maasuunnittelussa), vaikka direktiivissä ei säädettäköön suunnittelun yksityiskohdista. Valiokunta pitää yhtymäkohtia ja vaikutuksia kansalliseen kaavoitukseen varsin selvinä ottaen

huomioon direktiiviehdotuksen varsin laaja soveltamisala.

Suuri valiokunta kiinnittää ensinnäkin huomiota siihen, että ehdotuksen mukaan direktiivin täytäntöönpanossa tulisi mahdollisimman suurelta osin hyödyntää olemassa olevia lainsäädäntöjä ja prosesseja. Suomessa tämä tarkoittaisi kaavoitusta. Ehdotuksen mukainen merialuesuunnitelma prosesseineen vastaisi lähinnä maankäyttö- ja rakennuslaissa tarkoitettua yleispiirteistä kaavaa (yleiskaava ja maakuntakaava) ja siten se vaikuttaisi suoraan Suomen kansalliseen toimivaltaan kaavoituksen alalla. Valiokunta toteaa, että ehdotetussa muodossaan direktiivi asettaisi kaavoille nykyistä kansallisesta lainsäädännöstä poikkeavia sisällöllisiä vähimmäisvaatimuksia, laadinta- ja toteuttamisvelvoitteita sekä määräajat. Nämä toiminnalliset, menettelyihin liittyvät vaatimukset todennäköisesti edellyttäisivät maankäyttö- ja rakennuslain muuttamista ja saattaisivat edellyttää myös Suomen perustuslain mukaisuuden tarkastelua ottaen huomioon Suomen perustuslain takaama kuntien itsehallinto kaavoituksen osalta direktiivin soveltamisalalla. Valiokunta arvioi myös, että esitetyssä muodossaan direktiivi synnyttäisi maakuntakaavoituksessa ongelmallisia ohjausristiriitoja. Direktiivi ohjaisi merialuesuunnittelua, kun samalla kansallinen maankäyttö- ja rakennuslaki ohjaisi saarten kaavoitusta.

Edellä esitetyin perustein suuri valiokunta katsoo, että esitettyssä muodossaan ehdotetun direktiivin säännökset ovat toissijaisuusperiaatteen vastaisia kaavoituksen alalla.

Suuren valiokunnan näkemyksen mukaan direktiiviehdotuksen esitetty puitedirektiivin omainen luonne ja siihen sisällytetty periaatteellinen joustovara, esimerkiksi päätöksien kehittämisessä, investointien sijainnissa ja prioriteettien asettamisessa, ei muuta tätä arviointia. On muistettava, että direktiiviehdotuksen soveltamisala on varsin laaja ja monia toimintoja ja käyttötarkoituksia kattava. Näiltä osin direktiivi mainitsee mm. uusiutuvan energian laitokset, merenkulun, kalastuksen, meriekosysteemien suojelun, matkailun ja vesiviljelylaitokset. Valiokunta arvioikin, että myös direktiiviehdotuksen toiminnalliset, menettelyihin liittyvät tavoitteet ovat luonteeltaan sellaisia, että kynnys SEU 5 artiklan 3 kohdan mukaiselle toissijaisuusperiaatteen rikkomiselle ylittyy. Toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen vastaista ei sen sijaan olisi se, että direktiivin tavoitteet ja menettelyt integroitaisiin osaksi jo olemassa oleviin Euroopan parlamentin ja neuvoston suosituksia rannikkoalueiden yhdenmetyä käytön ja hoidon toteuttamisessa.

Direktiiviehdotuksen lisäarvo ja tarkoituksenmukaisuus. Suuri valiokunta ei pidä komission perusteluja direktiiviin riittävästä lisäarvosta riittävinä ottaen huomioon toissijaisuusperiaatteen keskeinen sisältö, jonka mukaan unionitason toimilla ei tule puuttua asioihin, joista jäsenvaltiot voivat tehokkaammin ja tarkoituksenmukaisemmin huolehtia itse.

Suuri valiokunta toteaa, että direktiiviehdotus ei vaikuta Suomen näkökulmasta tuovan lisäarvoa Suomen kansalliseen järjestelmään, jossa jo nykyisellään toteutuu hyvin ehdotusten tavoitte eri toimintojen yhteensovittamisesta. Valiokunnan saaman asiantuntijaselvityksen mukaan ehdotus lisäisi myös varsin paljon hallinnollista taakkaa ja varsin raskaan raportointivelvoitteen, mikä eivät vaikuta oikeasuhtaiselta direktiivin esitettyihin hyötyihin nähden. Direktiivissä asetettaisiin mm. velvollisuus perustaa varsin mitta-

via prosesseja: merten aluesuunnitelmien ja rannikkoalueiden yhdenmetyä käytön ja hoidon strategioiden olisi katettava koko sykli ongelman määrittelystä tietojen keruun, suunnittelun, päätöksenteon ja toteutuksen kautta toteutuksen seurantaan, ja niiden olisi perustuttava parhaaseen käytettävissä olevaan tieteelliseen tietoon.

Suuri valiokunta kiinnittää huomiota lisäksi siihen, että kansallisella tasolla voidaan parhaiten ja asianmukaisemmin ottaa huomioon jäsenvaltioiden meri- ja rannikkoalueiden vaihtelevat kansalliset erityispiirteet. Valiokunta kiinnittää erityistä huomiota siihen, että Suomen - ja osittain Ruotsin - rannikkoalueet poikkeavat täysin muiden EU-maiden rannikkoalueista mittavan saariston vuoksi. Lisäksi Pohjanlahden rannikolla ja erityisesti Merenkurkun saaristossa on ainutlaatuinen maankohoamisilmiö, jonka seurauksena Pohjanmaan Merenkurkun saaristo Suomessa ja Västernorrlandin Korkea rannikko (Höga Kusten) Ruotissa muodostavat yhteisen Unescon maailmanperintökohteen.

Suuri valiokunta pitää myös komission perusteluja direktiivin merkityksestä rajat ylittävän yhteistyön laadun takaajana riittämättöminä. Myös valiokunta pitää rajat ylittävän yhteistyön johdonmukaisuuden varmistamista tärkeänä tavoitteena, mutta arvioi, että esitettyssä muodossaan direktiivin tuoma lisäarvo olisi tässä suhteessa varsin vähäistä.

Suuri valiokunta toteaa, että kansallisesti rajat ylittävästä yhteistyöstä löytyy jo säännöksiä voimassa olevasta maankäyttö- ja rakennuslaista. Myös Merenkurkun alueella yhteistyöllä on pitkät käytännön tason perinteet. Esimerkiksi Unescon maailmanperintökohteen hallinnointiin on perustettu oma, Unescon edellyttämä rajan yli toimiva oma hallintojärjestelmä. Valiokunta arvioi, että ehdotettu direktiivi ei tuo mitään lisäarvoa maailmanperintötyöhön ja sen hallintoon, vaan saattaa päinvastoin vaikeuttaa tätä yhteistä toimivaa, paikallisiin olosuhteisiin rakennettua hallintoa Suomen ja Ruotsin välillä. Lisäksi Itämeren alueella on olemassa useita yhteistyöelimiä, kuten HELCOM, Council of Baltic Sea States (CBSS), maiden välistä aluesuunnitteluyhteistyötä hoitava VASAB, Pohjoismai-

den ministerineuvosto ja Itämeren Agenda - Baltic 21, jotka hyvinkin hoitavat meri- ja rannikko-alueita koskevan yhteistyön tarpeita, myös suhteessa kolmansiin maihin.

Edellä esitetyin perustein suuri valiokunta pitää toteen näyttämättömänä, että direktiiviehdotuksen tavoitteita ei voitaisi riittävästi saavuttaa kansallisilla toimilla. Valiokunta arvioi, että kansallisella tasolla pääätetyillä toimilla voidaan tehokkaammin saavuttaa ehdotettua direktiiviä paremmat tulokset ja myös ottaa paremmin huomioon paikalliset erityisolosuhteet maa- ja merialueiden käytössä ja käytön suunnittelussa.

Suuri valiokunta pitää myös ristiriitaisina ehdotukseen 16 ja 17 artiklaan sisällytetyjä määräyksiä varsinkin laaja-alaisesta ja yksityiskohtaisesta täytäntöönpanovallan siirrosta jäsenvaltioilta komissiolle komitologiamenettelyssä toteutettavaksi tilanteessa, jossa komissio perustellee keskeisesti ehdotuksen toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen mukaisuutta direktiivin puitedirektiivin omaisella luonteella ja jäsenvaltioiden laajalla toteutusta koskevalla harkintavallalla. Täytäntöönpanovallan siirto komissiol-

le puitedirektiivin tyyppisen direktiivin ollessa kyseessä ei kasvata jäsenvaltioiden harkintamarginaalia, vaan päinvastoin tosiasiaa lisää komission mahdollisuuksia puuttua täytäntöönpanon yksityiskohtiin ja myös muuttaa direktiivin luonnetta merkittävästi kun asiaa arvioidaan toissijaisuusperiaatteen kannalta.

Päätösehdotus

Suuri valiokunta ehdottaa, että eduskunta hyväksyy seuraavan Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen liitettyssä, toissijaisuus- ja suhteellisuusperiaatteen soveltamista koskevassa pöytäkirjassa tarkoitetun perustellun lausunnon:

Eduskunta katsoo suuren valiokunnan mietinnössä SuVM 1/2013 vp olevin perusteiden, että Euroopan komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi merten aluesuunnittelun ja rannikkoalueiden yhdennetyn käytön ja hoidon puitteista COM(2013) 133 on esitettyssä muodossaan toissijaisuusperiaatteen vastainen.

Helsingissä 3 päivänä toukokuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Miapetra Kumpula-Natri /sd
vpj. Paula Lehtomäki /kesk
vpj. Annika Lapintie /vas
jäs. Juho Eerola /ps
Satu Haapanen /vihr
Susanna Huovinen /sd
Pietari Jääskeläinen /ps
Anne Louhelainen /ps
Riitta Myller /sd
Lasse Männistö /kok
Tuomo Puumala /kesk
Vesa-Matti Saarakkala /ps
Kimmo Sasi /kok

Jouko Skinnari /sd
Astrid Thors /r
Kimmo Tiilikainen /kesk
Lenita Toivakka /kok
Tytti Tuppurainen /sd
Sinuhe Wallinheimo /kok
Pia Viitanen /sd
Anne-Mari Virolainen /kok
Peter Östman /kd (ositt.)
vjäs. Anne Holmlund /kok
Jari Leppä /kesk
Juha Sipilä /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Anna Sorto.